ڕێگاکانی وانەوتنەوە

(شێوازە تیۆری و پراکتیکییەکان)

نووسینی
ڕەمەزان حەمەدەمین قادر

26584

Preview sample - page 1 of 7 - Soran University Academic Digital Library

لە بڵاوکراوەکانی کتێبخانەی سۆفیا – کۆیە

ڕێگاکانی وانەوتنەوە

ناوی کتێب: ڕێگاکانی وانەوتنەوە، شێوازە "تیۆری و پراکتیکییەکان"

نوسینی: ڕەمەزان حەمەدەمین قادر.

بابەت: پەروەردە.

هەڵەچنی: مامۆستا کارزان خدر و ئەحمد همزە.

بەرگ: ئەنجام ئەنوەر.

چاپخانە: تاران

چاپی: سێیەم– ٢٠٢١.

تیراژ: (١٠٠٠).

نرخ: (٨٠٠٠)

لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە سپاردنی (٧٨٤) ساڵی (٢٠١٤) پێدراوە.

هەموو مافێکی ئەم بەرهەمە پارێزراوە بۆ نووسەر.

(٠٧٧٠١٩٠٩٦٥٧) – (٠٧٥٠٣٤٢٠٦٣٦)

Facbook :ramazan hamadamin@yahoo.com

Preview sample - page 2 of 7 - Soran University Academic Digital Library

پێرست

پێشەکی ٩
بەشی یەکەم ١٣
پرۆسەی پەروەردە و جۆر و چەمک و پێکهاتە سەرەکییەکانی ١٣
جۆرەکانی پەروەردە: ١٣
رێگای وانەوتنەوە: ١٤
تایبەتمەندییەکانی رێگای وانەوتنەوەی سەرکەوتوو: ١٥
پێوەرەکانی رێگای وانەوتنەوەی سەرکەوتوو: ١٦
بنەماکانی هەڵبژاردنی رێگای وانەوتنەوەی سەرکەوتوو: ١٧
بنەماکانی پۆلێنکردنی رێگا جیاوازەکانی وانەوتنەوە: ٢٢
شێوازەی وانەوتنەوە: ٢٦
گرنگترین شێوازە جیاوازەکانی وانەوتنەوە: ٢٧
جیاوازی نێوان "رێگا و شێواز"ی وانەوتنەوە: ٣٠
ئامانجی وانەوتنەوە: ٣١
گرنگی ئامانجەکانی وانەوتنەوە: ٣١
سودەکانی ئامانجی وانەوتنەوە بۆ مامۆستایان : ٣١
مەرجەکانی ئامانجی وانەوتنەوەی سەرکەوتوو: ٣٣
ئاراستەکانی داڕشتنی ئامانجەکانی وانەوتنەوە: ٣٣
نموونەیەک لەسەر چۆنیەتی داڕشتنی ئامانجەکان لە بابەتی (زانستەکان) کە فێرخواز
تەوەری سەرەکییە: ٣٤
ڕەهەندە و جۆرەکانی ئامانجی وانەوتنەوە: (مەعریفی، سۆزداری، ڕەفتاری): ٣٥
تایبەتمەندیی و ڕەهەندەکانی ستراتیجی وانەوتنەوەی سەرکەوتوو: ٤٣
ئامانج لە دانانی ستراتیجی فێرکردن: ٤٤
میکانیزمی ئاراستە کردنی مەعریفە لە کاتی پرۆسەی فێرکردندا: ٤٤
ستراتیجی فێربوون: ٤٧
سودەکانی ستراتیجی فێربوون: ٤٩
تیۆرەکانی ستراتیجی فێربوون: ٥٠

Preview sample - page 3 of 7 - Soran University Academic Digital Library

٥١ .....
گرنگی بونیادی مەعریفی لە پرۆسەی فێربوونداٚ: ٥٢
جۆرەکانی مەعریفە: ٥٤
سیستەمی بانەوەری و مکانیکەری ئامێر فێربوون: ٥٧
تایبەتمەندی و رەهەندەکانی پرۆسەی فێربوون: ٥٩
وانەگوتنەوەکانی بە سیستەوەی مەعریفەی نوێ بە بونیادی مەعریفی لە رێگای ستراتیجی
شرۆڤەکردن: ٦٢
پلان: ٦٣
پلانی وانەوتنەوە: ٦٣
تایبەتمەندی و سودەکانی پلانی وانەوتنەوە: ٦٣
هەنگاوەکانی دانانی پلانی ((وەرزی، مانگانە، هەفتانە، رۆژانە)): ٦٤
گرنگترین هەنگاوەکانی نووسینی پلانی رۆژانە بریتین لە: ٦٥
پوختەی پلانی رۆژانە: ٦٦
تایبەتمەندییەکانی مامۆستای سەرکەوتوو: ٦٨
کارەکانی مامۆستای سەرکەوتوو: ٦٩
ڕۆڵی مامۆستای سەرکەوتوو: ٦٩
کارامەییەکانی مامۆستا سەرکەتوو: ٧١
یەکەم: کارامەیە ئەقڵییەکان: ٧١
دووەم: کارامەیە کۆمەڵایەتییەکان: ٧١
سێیەم: کارامەیە ڕەفتارییەکان: ٧٢
پێوانە و هەڵسەنگاندن: ٧٢
جیاوازی نێوان "پێوانە و هەڵسەنگاندن": ٧٣
جۆرەکانی هەڵسەنگاندن و ڕۆڵیان لە چاکتر کردنی پرۆسەی پەروەردەدا: ٧٤
گرنگترین ئەو هۆکار و ئامراز و رێگایانەی مامۆستایان بۆ هەڵسەنگاندنی بونیادی
یەکاریان دەهێنێ، بریتین لە: ٧٦
گرنگترین ئەو ئامانجانەی لە پرۆسەی هەڵسەنگاندنی بونیادی بەرجەستە دەبێت بریتین
لە: ٧٦
پەشی دووەم: ٨٤

Preview sample - page 4 of 7 - Soran University Academic Digital Library

یەکەم: ڕێگای (تەلقین): ٨٤
دووەم: ڕێگای وانە بێژی (Lecturing Method): ٨٩
سێیەم: ڕێگای بەڵگە و دێکۆمێنت (Decument – Evidence Method): ٩٣
چوارەم: ڕێگای گفتوگۆ (Conversational Method): ٩٧
پێنجەم: ڕێگای دیالۆگی سۆکراتی (Dialogue Socratic Method): ١٠٢
شەشەم: ڕێگای پرسیار و وەڵام: (Question – Answer Method): ١٠٩
حەوتەم: ڕێگای گەردەلولی مێشک (Brainstorming Method): ١١٧
هەشتەم: ڕێگای نەخشەی چەمکەکان: (Concept Maps Method) ١٢٣
بەشی سێیەم ١٣٦
یەکەم: ڕێگای یەکەکان (Method Units): ١٣٦
دووەم: ڕێگای دۆزینەوە یان ئاوەڵا کردن (Discovery Method): ١٤٨
سێیەم: ڕێگای چارەسەرکردنی کێشە: (Problem Solving Method) ١٥٧
چوارەم: ڕێگای فێرکردنی واتادار (Meamingful Learning) یان مۆدێلی ئۆزۆبێل – (Ozobel Model): ١٦٢
پێنجەم: ڕێگای هیربارت (herbart Method): ١٧٠
شەشەم: ڕێگای گەڕان و پشکنینی ئارڕاستە کراو (Inquiry Method): ١٧٥
حەوتەم: ڕێگای سوڕی فێرکردن (Learning Cycle Method): ١٨٥
هەشتەم: ڕێگای ئیستقرائی (Inductive Method): ١٩٣
نۆیەم: ڕێگای هەڵهێنجان (Deduction Strategy): ١٩٧
دەیەم: ڕێگای فێرکردنی پرۆگرام کراو ٢٠١
(Programmed Instruction Method): ٢٠١
بەشی چوارەم ٢١٥
یەکەم: ڕێگای پرۆژە (PROJECT Method): ٢١٥
دووەم: ڕێگای هەرەوەزی: (Cooperative Method): ٢٢٦
سێیەم: ڕێگای وێنە پچڕاوەکان (Jigsaw method): ٢٣٨
چوارەم: ڕێگای توێژینەوە بە گروپ (Group Investigation Method): ٢٤٩
پێنجەم: ڕێگای بونیادی (Structural Method): ٢٥٤

Preview sample - page 5 of 7 - Soran University Academic Digital Library

شەشەم: ڕێگای کۆمەڵگای فێرکردن (Modular Instrucion method): ٢٦٠..
٢٧٠.....
یەشی پێنجەم ٢٧٠
یەکەم: ڕێگای چیرۆک (History Method): ٢٧٨
دووەم: ڕێگای ڕۆڵبینین - نواندن (Role Play Method): ٢٨٥
سێیەم: ڕێگا یان مێتۆدی (ماریا مۆنتسوری): (Montessori Method): ٢٩٢
چوارەم: ڕێگای یاری (Game Method): ٣٠٠
پێنجەم: ڕێگای بە مۆدێل کردنی ڕەفتار (ئەلبێرت باندۆرا) ٣٠٠
(Behavioral Modeling Method): ٣١٥
شەشەم: ڕێگای دێدەوانی (Scout Method): ٣٣١
یەشی شەشەم ٣٣٢
یەکەم:ڕێگای دامەزراوە (دالتۆن Laboratory Method): ٣٤٤
دووەم: ڕێگـای فێربـوونی خـودی (پلانی کیلـەر): (Personalized of instruction Method): ٣٥٨
چوارەم: ڕێگای خستنە ڕووی کردەیی: (PrCtical teaching Method): .. ٣٦٥
پێنجەم: ڕێگای تاقیگە (Laboratory Work Method): ٣٧٠
شەشەم: ڕێگای گەشتی زانستی (Scientific Travel Method): ٣٧٣
حەوتەم: ڕێگای فێرکردنی بچووک کراوە: (Microteaching Method) ٣٧٩
هەشتەم: ڕێگای هەگبەی فێرکردن (Learning Backesag Method) ٣٩٤
نۆیەم: ڕێگـای فێربـوون بـە یارمـەتی کۆمپیوتـەر: (coputer Assisted instruction Method): ٤٠٣
دەیەم: ڕێگای فێرکردن لە دوورەوە: (Distance Education Method): .. ٤١٤
سەرچاوەکان .....

Preview sample - page 6 of 7 - Soran University Academic Digital Library

پێشەکی:

پەروەردە پڕۆسەیەکی دێرێن و فرە رەهەندە، مێژووی پەروەردە هاوتایە لەگەڵ بوونی مرۆڤ، لە کۆندا پڕۆسەیەکی نافەرمی بووە، لەلایەن خێزان ئاراستە کراوە، هەڵبەتە خێزان ڕێگا و شێوازی تایبەتی لە پەروەردەکردنی منداڵان جێبەجێکردووە، بە پێی ئاستی تێگەیشتن و جیهانبینی خۆی، ڕەفتاری لەگەڵ منداڵ و نەوەکانی کردووە، بەڵام لەگەڵ گۆڕانی ئاستی تێگەیشتن و جیهانبینی، ئامانج و ڕێگا و شێوازەکانی پەروەردەکردن گۆڕاوە و پێشکەوتووە.

هەڵبەتە لە هەنگاوی یەکەم ئامانج و ڕێگا و شێوازەکانی پەروەردەکردن، زۆر سەرەتایی و ساکار بووە، بەڵام بەتێپەڕبوونی کات، گۆڕان بەسەر ئامانج و ڕێگا و شێوازەکانی پەروەردەکردندا هاتووە، گۆڕانەکان گونجاو بوون لەگەڵ ئاستی پێداویستییەکان و گەشەی "جەستەیی و دەروونی" مرۆڤ بە گشتی، هەر قۆناغە و تایبەتمەندی خۆی هەبووە، بەپێی تایبەتمەندی قۆناغ و شارستانیتە جیاوازەکان، ئامانج و ڕێگا و شێوازەکانی پەروەردەکردن جیاواز بوون.

لە شارستانییەتەکانی (بابلی و میسری) دێرینداا، زیاتر گرنگی بە پەروەردەی ئایینی و هونەری پەیکەرتاشی و تەلار سازی و فێربوونی نووسین و خوێندنی سەرتایی دراوە، کەمتر گرنگی بە لایەنی سەربازی و مەعریفی دراوە. لە شارستانییەتەکانی (هیندی و چینی) زیاتر گرنگی بە لایەنی مەعریفی و ڕەفتاری هاوڵاتیان بە گشتی و چینە ئەرستۆکراسیەکان بە تایبەتی دراوە.

هەڵبەتە ئامانج و ڕێگا و شێوازەکانی پەروەردەکردن وەک هەموو زانست و کایە و ڕەهەندەکانی دیکە، لە قۆناغی کلاسیک، بە تایبەتی لە شارستانییەتی (یۆنان) زیاتر پێشدەکەوێت، بۆ شێوەیەک، پڕۆسەی پەروەدە، تەنها تایبەت نابێت، بە یەک چینی دیاریکراوی کۆمەڵگا، هەروەها تەنها ئامانجی پەروەردە لەسەر پەروەردەی ئایینی کورت ناکرێتەوە، بەڵکو هەموو لایەن و ڕەهەندەکانی ژیانی کۆمەڵایەتی و هونەری و ئایینی و فەلسەفی و سیاسی و سەربازی لەخۆ دەگرێت، هاوکات ڕێگا و شێوازی جۆراجۆر لە پڕۆسەی پەروەردەکردن پراکتیزە دەکرا.

لە سەدەکانی ناوەڕاست پڕۆسەی پەروەردە لە لایەن پیاوانی ئایینی جێبەجێ دەکرا، زیاتر ئامانجیان چەسپاندنی بیروبڕوای ئایینی و بەهێزکردنی دەسەڵاتی کەنیسە بوو، هاوکات لە

Preview sample - page 7 of 7 - Soran University Academic Digital Library